

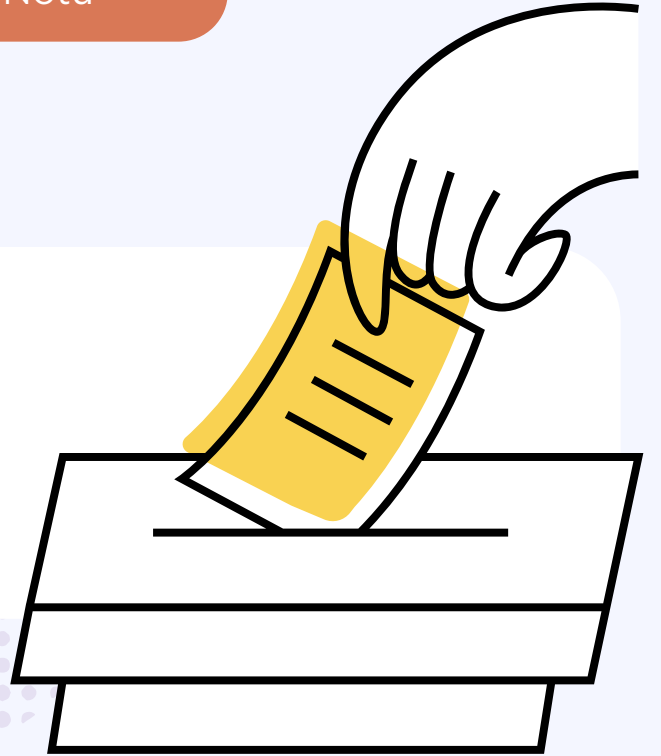

Seçimlerde BEN ne yapabilirim? / BİZ NE YAPABİLİRİZ?

Politikada İyilik Hali Pratik Bilgiler Notu

Hazırlayanlar

**Nurgül Elçik &
Politikada İyilik Hali Ekibi**

İçindekiler

- 01** Giriş
- 04** Oyları Nasıl Koruyabilirim?
- 06** Seçim Günü ve Sonrası için Püf Noktalar
- 07** Süreç Nasıl İşliyor?
- 08** Adil Bir Seçim için Oy Sürecini Gözlemleyecekler için “*Sırtınızı Yere Getirmeyecek*” İpuçları
- 20** Kendinizi Güçlü Hissetmek ve Diğer Gözlemcilere Destek Olabilmek için Faydalanabileceğiniz Rehberler

Seçimde BEN ne yapabilirim / BİZ NE YAPABİLİRİZ?

Seçimde en fazla dile getirilen sorunlardan biri, muhalefetin sandıklarda örgütlü olamayışı, çok sayıda sandıkta muhalefet partilerinden sadece 1 kişinin olması ya da hiç kimsenin olmaması oldu.

Muhalefet partileri son yıllarda saldırılara maruz kaldıkça güçlü örgütlerle bu saldırıları aşmaları gerekirken, giderek daralıp merkezileştiler; örgütsüz kaldılar. Bu durum politik ortamlarda örgütsel güçlenmenin kamusal siyasete kurban edildiğinin ve birbirimizin siyasal kapasitesine güvenmeyişimizin bir göstergesi. Neticede, “örgütsüz partilerle” seçim güvenliğinin sağlanabilmesi oldukça zor. Seçim, bize bunları daha etraflıca konuşmak ve sorunları hep beraber aşmak için bir fırsat verecek.

Öte yandan kendimizi soruna karşı dışsallaştırarak bütün sorumluluğu başkasına yıkmak, bu sorunları iyice derinleştiriyor. Politikayı sadece etkili söylemler ve gerçekçi vaatlerle sınırlayan bir anlayış politik mücadelenin ‘ayak işleri’ni hep birkaç politika emekçisinin üzerine yıkıyor. Oysaki her birimizin yapabileceği bir şey, en azından çoğumuzun yaptığından daha fazlasını yapabilme kudreti var. Soruyu kendimizi sorunun dışında bırakmadan, harekete geçirici bir motivasyonla “peki ben ne yapabilirdim?” diye sorarak başlayabiliriz.

Şu anda en acil ihtiyaç, adil bir seçim için oyları korumak ve oyları koruyanlar olarak birbirimizi yalnız bırakmamak. Seçimde pek çok sandıkta muhalefetten temsilci olmadığı gibi, olanlar da iktidarın örgütlü baskısı karşısında yalnız kaldı. Öbür yandan, gün boyunca dikkatle oy verme işlemini takip edip sonraki süreçte yorgun düşenler ya oy sayımı sürecinde ayrıldı ya da süreci dikkatle takip edemedi.

Dolayısıyla burada amaç hem sandıklarda usulsüzlüğü önlemek için sandık çevresinde bulunanları, birbirimizi yalnız bırakmamak, hem varlığımızla herhangi bir usulsüzlük ihtimaline karşı baskı oluşturmak, hem de oyların doğru sayılması, tutanağa doğru geçirilmesi ve YSK'ya hile olmadan geçirilmesi için bir sorun tespit ettiğimizde ilgilileri uyararak.

Unutmayın; Türkiye'de 191.885 adet sandık var. Her birinde 10 oyu bile korusak 2 milyona yakın oyu korumuş oluruz. Sadece orada bulunmamız dahi, işini doğru yapmak isteyen görevlilere güven, yolsuzluk yapmak isteyenlere rahatsızlık verecektir.

Oyları Nasıl Koruyabilirim?

Sandık görevliliği: iki tür sandık görevlisi bulunuyor, ilki YSK tarafından belirlenen kamu görevlileri, ikincisi de partiler tarafından belirlenen görevliler. Partiniz aracılığıyla sandık görevlisi olabilirsiniz.

Müşahitlik: Gözlemci sıfatıyla tüm işlemleri takip eder ve bu işlemlerin tutanağa geçirilip geçirilmediğini kontrol eder. Bir usulsüzlük tespit ettiği zaman, şikayetini sandık kurulu tutanak defterine işletir. Müşahit olmak için bir parti ile temasa geçebilirsiniz.

Bağımsız gözlemci: Sandık görevlisi ya da müşahit olmak istemediniz ama oyları korumak için sorumluluğunuzu yerine getirmek istiyorsunuz.

Oy verme işlemi 17.00'da biter ve oy sayımına geçilir. Bu saatte bir veya birkaç sandığı takip edebilirsiniz. Bu görevi herhangi bir parti ya da örgütlenme ile temasa geçmeden, bir vatandaş olarak yerine getirebileceğiniz gibi, <https://oyveotesi.org/kayit/> veya <https://turkiyegonullulteri.org/gonullu-ol/> aracılığıyla da yapabilirsiniz. Bir örgütlenme aracılığıyla orada olmak, bir sorun tespit ettiğinizde başkalarından yardım almanızı ve bu sorunu ilgili yerlere ulaştırabilmenizi kolaylaştırır. Ek olarak, sadece oy verdiğiniz sandıktaki oyları (kimlik numaranızla) kontrol edebileceğiniz için, başka sandıklardan tutanak toplasanız da bunları örgütlenmelere iletmeniz gerekecek.

Özetle sandık görevlisi, müşahit ve bağımsız gözlemci olarak oy verme sürecini, oy sayım sürecini, sayılan oyların tutanağa geçirilmesi sürecini ve tutanağa geçirilen oyların YSK'ya iletilmesi sürecini takip edebilirsiniz.

Bunun dışında; özellikle muhalif oyların yüksek olduğu köylerde, vatandaşların sandıklara götürülmediğini öğrendik. Bunun için partiler bir şey yapmıyor ya da yapamıyorsa şahsi arabalarıyla bunun için destek olabilecek kişileri organize edebilir veya bir otobüs ayarlanması için kolektif bir destek organize edebilirsiniz.

Seçim öncesinde, sandığa gitmeyeceğini söyleyen arkadaş ve akrabalarınızı sandığa gitmeleri için motive edebilirsiniz. Bu seçimin kimin iktidara geldiği değil, "Hangi Türkiye?" seçimi olduğunu hatırlatabilirsiniz.

Seçim Günü ve Sonrası için Püf Noktalar

- Unutmayın güçlenmek zihinsel, fiziksel ve psikolojik araçlar gerektirir. Bu yüzden süreçle ilgili politik ve teknik bilgi sahibi olmak, seçim günü ve sonrasında oyların korunması için görev alan gönüllülerle ve arkadaşlarımızla irtibatta kalmak, gergin hissettiğimiz anlarda bedenimizi ve zihnimizi rahatlatacak pratiklerden faydalanmak süreci düşündüğünüzün ötesinde kolaylaştırabilir.
- Özellikle de sürecin seyircisi olmamak ve aktif rol almak, özellikle de benzer durumdaki insanlarla beraber olarak bunları yapmak, sonuç ne olursa olsun sonucun üzerinizdeki etkisini kontrol edebilmenizi sağlayabilir.
- Provokatif tutumlara karşı sakin ve bir arada kalmak, süreci en rahat şekilde geçirmenizi sağlar.
- Yorulabilirsiniz, hasta olabilirsiniz ya da çok gergin hissedebilirsiniz. Bunlar son derece olağan ama bu durumda hemen sandık çevresini terk etmek yerine bir arkadaşınızdan oraya gelip destek olmasını isteyin.
- Seçim günü gerilimli ve yorgun geçmek zorunda değil. O günü yoldaşlarınızla birlikte güzelleştirebilir, emeğiniz ve mücadelenizle güçlenebilirsiniz.
- Nefes çalışmalarını hafife almayın. Özellikle 4-7-8 nefes tekniği en faydalı tekniklerden biridir. Youtube'daki videolardan faydalanabilirsiniz.
- Sonuçları beklerken gerildiyse birini arayıp sohbet edebilirsiniz.

Süreç Nasıl İşliyor?

- 1) Sandık kurulu üyelerinin tamamlanması, biri eksik ise onun yerine seçim bölgesinden birinin atanması, and içme
- 2) Oy kullanma materyallerinin sandık başkanı tarafından açılması (Tutanak defteri, mühür, seçmen listeleri, oy pusulaları ve zarfları, seçim sonuç tutanağı, sayım döküm cetveli) Sandığın mühürlenerek sınıfta uygun bir alana yerleştirilmesi
- 3) Oy kullanma kabinin yerleştirilmesi
- 4) Uyarı levhalarının asılması
- 5) Evet mührünün masaya yerleştirilmesi
- 6) Oy pusulalarının ve zarfların tek tek sayılması, mühürlenmesi ve tutanak defterine işlenmesi Seçmen listelerinin hazırlanarak kapılara asılması, ve masa üstüne de bir tanesinin imza için hazırlanması (Not: zarfların ön yüzü, oy pusulalarının arka yüzü mühürlenir).
- 7) Oyların kullanılması
- 8) Oylamanın bitirilmesi, oyların sayılması ve sonuç tutanaklarına işlenmesi
- 9) Sonuç tutanaklarının imzalanıp mühürlenmesi
- 10) Sonuç tutanaklarının çuvallara koyularak çuvalların mühürlenmesi
- 11) Oyların seçim kuruluna teslimi

Adil Bir Seçim için Oy Sürecini Gözlemleyecekler için “Sırtınızı Yere Getirmeyecek” İpuçları

**Bu bölüm Nurgül Elçik tarafından hazırlanmıştır.*

Seçim Öncesinde

- Okulunuzda müşahitler/gönüllüler varsa onlarla hemen orada bir WhatsApp grubu kurup, müşahitlerle tanışalım
- İlçe sorumlularının ve varsa avukatların iletişim bilgilerini not edelim. Seçim gününde de gerektiğinde gidip danışabilmek için okulda Baro’dan bir görevli olup olmadığını tespit edebilirsiniz. Bunun için seçim sandıklarının olduğu sınıfa gidip “Burada Baro’dan avukat var mı?” diye sorabilirsiniz.
- Seçim sonuçları/tutanakları bir sistem üzerinden iletilecekse o sisteme kaydolup öncesinde göz atalım
- Her dilekçeden en az birer fotokopi çektirelim, yanımıza alalım. Telefona müşahit el kitabını ve genelgeyi indirelim.
- Müşahitler görevli oldukları okulda değil, seçim kağıdında belirtilen okulda oy kullanabilirler. Bu yüzden gün içinde oy kullanacağımız okula ulaşımımızı ve görevli olduğumuz okula dönüşünüzü planlayalım.

Seçim Öncesinde

- Seçim tutanaklarının seçim kuruluna tesliminde eşlik edilmesi çok önemli. Bu yüzden günümüzü ona göre planlayalım.
- Sandık görevlilerinin seçim öncesinde sandık sonuç tutanağı örneklerine ve geçersiz oy örneklerine bakması çok önemli. Sandık sonuç tutanağında geçersiz oyların, 142 ile kullanılan oyların/zarfların, boş zarfların vb. nereye yazılacağını bilmek önemli. Yoksa oy sayımında bir parti lehine oy yazılması kolaylaşır.
- Kimliği yanında olan ama e-devlete giremediği için nerede oy kullanacağını bilmeyen seçmen: Muhtarla iletişime geçip ona sorabilir (seçim bilgileri muhtarlarda mevcut), ya da bir komşusunu arayıp onun nerede/hangi sandıkta oy kullandığını öğrenebilir. Kendisi de muhtemelen birkaç sıra önünde-sonrasında oy kullanacaktır. Bu da sonuç vermez ise tek tek seçmen listelerinde adını aramalıdır.

Seçim Günü

- Sandık üyesi iseniz 07.00' da sandıkta olmazsanız sandık üyeliğiniz düşer.
- Yanımıza powerbank ve kendimiz için kalem-defter, kendimiz ve mümkünse diğer gönüllüler için termosta kahve/çay, yiyecek vb. almamız iyi olur.
- Sandıkları gezerek tüm müşahitlerle ve okul sorumlularıyla tanışabilirsiniz (sizin oluşumunuzdan olmasa da tüm müşahitlerle görüşüp destek ihtiyaç ve talebinizi sunup tanışmak çok önemli).
- Birebir takip edemeyeceğimiz sandıklarda başka siyasi partilerden/oluşumlardan 2 müşahidin telefonunu alıp, iletişimde kalalım ve sonuç kağıtlarını bu kişilerden talep edelim. (Gün içinde iletişimde bulunmayıp sadece sonuç tutanaklarını istemek hem uygun hem de verimli olmayabilir. Gün içinde iletişimde kalıp bir desteğe ihtiyaçları olup olmadığını sormak, süreçte dayanışma göstermeye açık olduğunuzu göstermek önemli)
- Müşahitsek kartımızı ve kimliğimizi (ya da ehliyet, pasaport, aile cüzdanı gibi eşlenik bir kimliği) yanımıza alalım. Müşahit kartımıza talep gelmedikçe sandık numarasını yazmamız gerekmiyor. Müşahitlerin müşahit kartları ve kimlik kartları mutlaka yanında olmalı.

Seçim Günü

- Müşahitlerin sınıfa girme, sınıfta gözlem yapma hakkı vardır. Sınıfa alınmamaları gibi bir durum söz konusu olamaz.

Hukuki dayanak: 298 sayılı Kanunun 25, 72, 77 ve 82. Maddeleri ile 135 sayılı Genelgenin 19 ve 21. Maddeleri, *Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partiler ve bağımsız adaylar, birer müşahit gönderebilirler, sandık başı işlemlerini takip etmek üzere hazır bulunabilirler.*

- Gerekli durumlarda müşahitlere dilekçe desteği sunacağımızı hatırlatalım.
- Seçim sürecinde başkaları tarafından yazılan şikâyet dilekçelerinin fotoğrafını/örneğini alalım.
- Sandık tutanaklarında sandık başkanı ve üyelerinin imzalarının ve mührün olması gerektiğini unutmayalım.
- Bazı sandıkların materyallerinde imza cetvelleri eksik çıkabilir, seçim günü kontrol edilmelidir.
- Oy pusulası paketlerinde YSK mührü dışında bir mühür olmadığı, mührün sayfanın ön yüzünde belirli bir adayı işaretlemediği kontrol edilmelidir.
- Tutma yeri kırık mühür varsa dilekçe yazılıp sandık kuruluna verilmelidir.
- Müşahitler karar defterine isim yazmaz, imza atmazlar. Bu görevi sadece sandık görevlileri yapar.

Seçim Günü

- Sandık kurulu, yaptığınız şikayetleri/dilekçeleri kabul etmek zorundadır. Herhangi bir usulsüzlük gözlemleyip, bu usulsüzlükle ilgili dilekçe yazdığınızda sandık kurulu ve başkanı bu dilekçeyi kabul etmek zorundadır. Şayet kabul etmezse gönüllü avukatlardan da destek alınarak dilekçe yazılmalıdır.

Hukuki dayanak: 298 sayılı Kanun md. 117/2;135 sayılı Genelge md. 7/g,135 sayılı Genelge md.48; 135 sayılı Genelge md.52;135 sayılı Genelge md.53,

- ***Şikâyet yazılı dilekçeyle yapılmalı ve sandık kuruluna teslim edilmeli Başkan tarafından Tutanak defterine işlenmeli***
 - ***Şikâyetin alındığına dair bir alındı evrakı tarafımıza verilmeli***
 - ***Şikayetimin tarafımda bulunan nüshasının sandık kurulu başkan ve üyelerince imzalanmalı***
 - ***Şikayetime ilişkin olarak verilen kararın tarafıma yazılı olarak verilmeli***
 - ***Bunlar yapılmamışsa şikâyetin kabul edilmemesine dair dilekçe hazırlanıp, ilçe sorumlularıyla iletişime geçilmeli***
- Tüm şikâyet dilekçeleri 2 nüsha olarak hazırlanır, biri seçim sandık kuruluna teslim edilir, diğerini de yanımıza alır ve gün sonunda bina/ilçe sorumlumuza teslim ederiz.
 - Oyunu yanlışlıkla başka sandıkta kullanan son anda oyunu sandığa atmadan fark edilen bir seçmen varsa seçmenin zarfı tutanak altına alınıp ayrılıp, geçersiz sayılır, seçmen isminin olduğu sandıkta yeniden gidip oy kullanır.

Seçim Günü

- Kimse sınıfta ya da binada siyasi parti rozeti, sembolü taşıyamaz.

Hukuki dayanak: 135 sayılı Genelgenin 19/8. Maddesi, Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Kişilerin oy kullanma alanına (bina ya da sınıf) bir siyasi parti sembolü ile gelmeleri durumunda tutanak tutulmalıdır (1. turda turuncu AKP logolu kalemler gözlenmiştir).

- Müşahitlerin, sandık görevlilerinin ya da seçmenlerin başkan ve kolluk güçleri tarafından engellenmesi ya da sınıftan ayrılmaması yasaya aykırıdır.

Hukuki dayanak: 135 sayılı Genelgenin 19. maddesinin 1 ve 6. fıkralarına göre kolluk güçleri çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.

- Mükerrer oy kullanılmasını engellemek için seçmenin doğru yeri imzaladığından emin olunmalıdır.
- Sandık kurulu başkan veya üyeleri, oy verme sırasında seçmenlere yardım etmek amacıyla kapalı oy verme yerine giremez (Genelge 135, M.30).
- Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri dışında, resmi üniforma ve silah taşıyanlar sandığın konulduğu bina ve müştemilatına giremez (Genelge 135, M.19/7).

Seçim Günü

- Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenlerin oylarını kullanmış olmaları halinde dahi 17:00'den önce sandıklar kesinlikle açılmaz.
- Sonuçlar belirlenmeden önce, kurulun boş sonuç tutanaklarını imzalaması yanlış bir uygulama olup, böyle bir durumda Sandık Başkanı uyarılmalıdır, şikayet umursanmıyorsa tutanak tutulmalıdır.
- Silebilen tükenmez kalemlere dikkat edilmelidir. 1. turda bazı müşahitlerin bu kalemlerden kullandığı gözlenmiştir.
- Seçmenin seçmen listesinde ismi/kaydı yoksa oy kullanamaz:

Hukuki dayanak:135 sayılı Genelgenin 23/2. maddesi, sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez.

- Önce seçmenin ismi listede aranmalı, sonra oy kullandırılmalıdır (Listede ismi olmayan seçmene oy kullandırıldıysa dilekçe tutulup seçim sonrasında bir zart imha edilmelidir).
- Sadece seçmen bilgi kartı ile oy kullanılamaz mutlaka kimlik de gereklidir.
- Geçerli kimlik sunmayan kişinin durumu: Seçmen Bilgi Kağıdı tek başına kimlik tespiti için yeterli değildir (298 sayılı yasaya ve diğer kanunlara, 135 sayılı Genelge).
- Kimliği olmayan seçmen devletten geçici kimlik dokümanı almışsa, bu geçici kimlikteki fotoğrafını doğrulayabileceği başka bir resmi kimliğiyle birlikte oy kullanabilir.

Seçim Günü

- Bazı durumlarda kimlik belgesine çok benzeyen ikametgah kağıdı kimlik belgesi olarak sunulmaktadır. İkamet belgesi kimlik belgesi yerine geçmez.
- Listenizde sandık üyesi olarak atandığını bilmeyen seçmen olabilir. Bu seçmenlerle ilgili hemen dilekçe tutulup sandık kuruluna teslim edilmelidir.
- Seçmenin yüzünün kimliğinin tespit edilmesine engel oluşturmayacak şekilde görünür olması gerekir (Yüzün örtülü olması, güneş gözlüğü durumlarında yaşanabiliyor).

Hukuki dayanak: 298 sayılı kanun, 91/1. Seçmen kimliğini ispat eder.

- Sandık üyesi ya da başkanı ancak okuma yazma bilmeyen kişiye herkesin önünde oy kullanma sürecini açıklayarak yardımcı olabilir, seçmene oy kullanma kabininde eşlik edemez. Okuma yazma bilmeyen kişiye oy kullanmada kimse eşlik edilemez. Eşlik edilmesi durumunda tutanak tutulmalıdır.

Hukuki dayanak: 135 sayılı Genelgenin 31. Maddesi, Sandık kurulu başkanı nasıl oy kullanılacağını kurul önünde seçmene açıklayabilir sadece, kimse eşlik edemez. Okuma-yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

- Zihinsel engelli kişi oy kullanamaz. Oy kullanamayacağına dair şerh bulunmasına rağmen kişinin oy kullanmasına izin verilmesi: isminin yanında zihinsel engelli olduğu yazmıyorsa oy kullanılabilir, yazıyorsa kullanamaz.

Seçim Günü

- Oy vermelerini engelleyecek bedensel engeli olanlar, akrabaları ya da başka bir seçmen yardımıyla oylarını kullanırlar.
- Oy kullanmaya engel bir bedensel Engeli Bulunmayan Seçmen oyu tek başına kullanmalıdır. Akrabası ya da sandık kurulu üyesi kendisine eşlik edemez. (Görme engeli ya da parmakların olmaması/işlememesi gibi durumlar haricinde de eşlik edilmeye çalışılıyor)

Hukuki dayanak:135 sayılı Genelgenin 30. maddesine aykırıdır. Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabineye giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez. not:oy vermelerini engelleyecek bedensel engeli olanlar, akrabaları ya da başka bir seçmen yardımıyla oylarını kullanırlar (+298 sayılı Kanununun 82/3 ve 92.maddelerine ve 135 sayılı Genelgenin 19/2 ve 29. maddeleri)

- Okuma yazması olmayan kişinin yanında kimse oy kabineye giremez.
- Yaşlı, engelli kişilerin arabada, bahçede oy kullanmak isteyebilirler, fakat pusula ve mühür sınıftan çıkarılamayacağı için bu mümkün değildir.
- Vasilik tayin edilen biri, yaşlı kişi adına oy kullanamaz.
- Seçmen Oy kullanmaya telefon, kamera vb cihazla giremez.

Hukuki dayanak:135 sayılı Genelgenin 13/7 ve 28/b/3(2). Maddesi, cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasaktır ve cezası vardır (Bu bilgileri içeren levhalar sınıfa asılmış olmalıdır).

Seçim Günü

- 142 no.lu belge;
 - ❖ Islak imzalı olmalıdır.
 - ❖ Oy kullanan resmi görevli belgeyi OY KULLANMADAN ÖNCE sandık kuruluna teslim eder ve sonra oyunu kullanır
 - ❖ 142 nolu belgede sadece Cumhurbaşkanlığı için oy kullanabilir ibaresi varsa, milletvekiliği için oy kullanamaz
 - ❖ Memurlar oy kullandıktan sonra 142nolu belgeyi mutlaka sandığa teslim etmelidir.

Oy sayımı ve tutanak hazırlanması

- Sandıklar oy verme süresi bittikten sonra, yani 17.00'dan sonra açılabilir, bu saatten önce açılmaz.

Hukuki dayanak: 135 sayılı Genelgenin 25. ve 34. maddeleri, oy verme süresi tüm yurttta 08.00 - 17.00 saatleri arasındadır.

- Oy verme bitiş süresinden sonra oy kullandırılmaz.

Hukuki dayanak:135 sayılı Genelgenin 25. maddesi, oy verme süresi tüm yurttta 08.00 - 17.00 saatleri arasındadır.

- Sayımın izlenmesini engellenemez, herkes sayımı izleyebilir.

Hukuki dayanak:298 sayılı yasa, md 72, md 95, md 2, Oyların sayımı, dökümü ve tutanıklara bağlanması aleni olarak yapılır (298 sk. Md. 2: “Oyların sayımı, dökümü ve tutanıklara bağlanması açık olarak yapılır”).

- Bazı oylar dairenin değil, partilerin logosu üzerine basılmış olabilir. Bu durumda damga ilk anda gözden kaçabilir, pusulanın ışığa tutularak bakılmasını talep edin.

Seçim Günü

- Kabul edilemeyecek oy pusulaları zarftan el ilanı çıkan, bir zarfta birden fazla aynı seçim türüne ilişkin pusula çıkan zarflardır vb.). Hukuki dayanak: 298 sayılı Kanununun 102. maddesi
- Zarfın yırtık olması durumunda zarftaki yırtık ufak bir yırtıksa sorun olmamakla birlikte, ortadan ayrılma gibi bir durum varsa oy geçersizdir, tutanak tutulmalıdır.
- Müşahitlerin sonuç tutanağını alma hakları vardır.

Hukuki dayanak: YSK'nın 135 no'lu Genelgesi'nin 43. maddesinin 4. fıkrası, Sandık sonuç tutanağının birer sureti, o seçim çevresinde seçime katılan ve talep eden siyasi parti ve bağımsız adayların müşahitlerine, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra verilir

- Sandık, oy pusulası, mühür vb. herhangi bir gerekçeyle sınıfın dışına çıkarılamaz.

Hukuki dayanak: 135 sayılı Genelgenin 39. maddesinin son fıkrası: Sandıklar, sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz. Not: Yaşlılar ve engelliler seçimden önce geçici sandık talebinde bulunabilirler. Fakat önceden bu talepte bulunmadıysa sandık vb. seçim günü sınıftan çıkarılamaz.

- Sonuç tutanaklarına mühür atılmalıdır ve bu tutanakların fotoğrafı çekilmelidir.
- Kolluk güçleri/polis Sandık Sonuç Tutanağı alamaz.

Hukuki dayanak:298 sayılı Kanun'un 105/4. maddesi, O seçim çevresinde seçime katılan ve talep eden siyasi parti ve bağımsız adayların müşahitleri ile sandık kurulunun siyasi partili üyeleri” hariç herhangi bir kişinin sandık sonuç tutanağı teslim alması mümkün değildir.

Seçim Günü

- Sadece oyları elinizdeki cetvele geçirmek değil, pusulalarda görevlinin söylediği partiye oy verilip verilmediğini takip etmek de önemli. İkisini bir arada takip etmek zor olduğu için yanınızdaki görevliyle iş paylaşımı yapabilirsiniz; biriniz oy pusulalarını takip ederken, diğeriniz oyların işaretlendiği cetveli işaretleyebilir.
- Oylar sayılırken pusulaların müşahitlere de gösterilmesini talep edin, oyları sayan görevliye arada bunu hatırlatın.
- Oyların 10 ve katmanlarına varması durumunda tüm sandık görevlilerince doğrulandığından emin olun.
- Sadece desteklediğiniz partinin oylarının yazılıp yazılmadığını takip etmeyin, boş ve geçersiz oy sayısını da mutlaka takip edin.
- Hileli tutanak hazırlanmasını önlemek için tutanaklarda imzaların önceden atılıp, rakamların sonradan yazılmasına izin vermeyin.
- Tutanaklar çuvallara konulana kadar sandık görevlilerinin dışardan oy pusulası getirilmesini engellemek için tuvalete vs. gitmesine izin vermeyin
- Birkaç sandıktaki tutanağı almak isteyip yetişemezseniz, oradaki müşahitlerden rica edebilirsiniz.
- Tutanakları aldıktan sonra “tutanakları sabah sisteme yüklerim” diye düşünmeyin, karışıklıkların olmaması, kamuoyunun sürüncemede bırakılarak gerilime maruz kalmaması ve itiraz sürecini başlatabilmek için tutanakları alır almaz yükleyin.
- Şikayetler sandık kuruluna, itirazlar ise İlçe Seçim Kurulu’na yapılır.

Seçim Günü ve Sonrası için Püf Noktalar

- ▷ Oy ve Ötesi Eğitim Seti <https://oyveotesi.org/egitim-seti/oy-ve-otesi-sandik-musahidi-el-kitabi-2023-1-2/>
- ▷ Oy ve Ötesi Başkanı Ertim Orkun'la seçim özel yayını
https://www.youtube.com/watch?v=-J_c-6wZyGE
- ▷ Barolar Birliği Seçmenler İçin Hukuk Rehberi
<https://d.barobirlik.org.tr/2023/Secmenler-Icin-Hukuk-Rehberi/>
- ▷ CHP Sandık Kurulu Üyeleri ve Müşahitler İçin Sandık Güvenliği Eğitimi 2023 <https://www.youtube.com/watch?v=VFV4wHseiKU>
- ▷ Yeşil ve Sol Parti Sandık Kurulu ve müşahit eğitimleri (1, 2, 3, 4)
<https://www.youtube.com/watch?v=djCuBQUY8RO>
- ▷ TİP Seçim Güvenliği Müşahit Eğitimi
<https://www.youtube.com/watch?v=Gou9-JHaESE>

www.politikadaiyilikhali.org 🔍

[@politikada.iyilik.hali](https://www.facebook.com/politikada.iyilik.hali)

[@Haliyilik](https://twitter.com/Haliyilik)

[@politikada_iyilik_hali](https://www.instagram.com/politikada_iyilik_hali)

[@politikadaiyilikhali](https://www.youtube.com/politikadaiyilikhali)